

Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği – Yüklenici Firmaların Uyması Gereken Kurallar

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi yerleşkelerinde yürütülen her türlü yapı, onarım, tadilat ve bakım faaliyetlerinde çalışanların sağlığı ve güvenliğinin korunması esastır. Bu kapsamda, üniversite bünyesinde iş yapan **yüklenici firmaların**, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde aşağıda belirtilen iş sağlığı ve güvenliği (İSG) kurallarına uyması zorunludur.

1. Yasal Dayanak

Yüklenici firmalar, yapı işlerinde aşağıdaki yasal düzenlemelere uygun hareket etmekle yükümlüdür:

- **6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu**
- **4857 Sayılı İş Kanunu**
- **Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği**
- **İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği**
- **Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik**
- **Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimleri Hakkında Yönetmelik**
- **İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Yönetmeliği**

2. Genel Yükümlülükler

Yüklenici firmalar; yürüttükleri tüm yapı işlerinde aşağıdaki genel iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini almakla yükümlüdür:

1. **İSG Planı ve Risk Değerlendirmesi** hazırlanmalı ve işin tüm aşamalarını kapsamalıdır.
2. **Yetkili kişiler (İSG uzmanı, işyeri hekimi, şantiye şefi, teknik personel)** görevlendirilmelidir.
3. Çalışanlara **İSG eğitimi** verilmeli, işe başlamadan önce gerekli bilgilendirmeler yapılmalıdır.
4. Tüm personele **uygun kişisel koruyucu donanım (KKD)** sağlanmalı ve kullanımı denetlenmelidir.
5. **İş ekipmanları (vinç, iskele, kompresör vb.)** düzenli olarak periyodik kontrole tabi tutulmalıdır.
6. **Acil durum planı** oluşturulmalı, yangın, göçük, düşme gibi risklere karşı önlem alınmalıdır.
7. **Sağlık gözetimi** kapsamında çalışanların işe giriş ve periyodik muayeneleri yaptırılmalıdır.
8. **Alt yükleniciler** aynı İSG kurallarına tabi olup, koordinasyon yüklenici tarafından sağlanmalıdır.
9. Tüm faaliyetler **dokümanite edilmeli** ve istenildiğinde idareye sunulmalıdır.

3. Yapı Türlerine Göre Alınacak Özel Önlemler

a) Çatı İşleri

- Çatıya erişim için güvenli merdiven veya iskele kurulmalıdır.
- Emniyet kemeri, yaşam hattı ve ankraj sistemleri kullanılmalıdır.
- Rüzgarlı veya yağışlı havalarda çalışma yapılmamalıdır.
- Çatı kenarlarında korkuluk veya güvenlik ağı bulunmalıdır.

- Elektrik hatlarına yakın çalışmalarda gerekli izolasyon önlemleri alınmalıdır.

b) Yeni Bina ve İnşaat İşleri

- Şantiye çevresi güvenlik bariyerleriyle çevrilmeli, giriş-çıkış kontrolü sağlanmalıdır.
- Kazı işlerinde göçük riskine karşı **iksa ve tahkimat sistemleri** kurulmalıdır.
- İskeleler TS EN 12811 standardına uygun olmalı, günlük kontrol edilmelidir.
- Vinç, beton pompası gibi ekipmanlar yalnızca **yetkili operatörlerce** kullanılmalıdır.
- Elektrik tesisatı topraklamalı olmalı, **kaçak akım rölesi** bulunmalıdır.
- Yangın söndürücüler, ilk yardım ekipmanları erişilebilir alanlarda bulundurulmalıdır.

c) Tadilat ve Onarım İşleri

- Çalışma yapılacak alan çevresinde **uyarı levhaları ve güvenlik bariyerleri** yerleştirilmelidir.
- Elektrik, gaz, su tesisatında işlem yapılmadan önce enerji kesilmelidir.
- Kapalı alanlarda gaz ölçümü yapılmalı, yeterli havalandırma sağlanmalıdır.
- Kimyasal madde kullanımında **Malzeme Güvenlik Bilgi Formları (MSDS)** bulundurulmalıdır.

d) Yıkım ve Kazı İşleri

- Yıkım planı hazırlanmalı ve idarenin onayına sunulmalıdır.
- Yıkım sahası çevresine güvenlik şeridi çekilmeli, üçüncü kişilerin girişi engellenmelidir.
- Toz oluşumunu önlemek için sulama yapılmalı, yıkım atıkları kontrollü şekilde taşınmalıdır.
- Kazı alanlarında göçük riskine karşı tahkimat yapılmalı, giriş ve çıkışlar kontrol edilmelidir.

4. Çevre ve Halk Güvenliği

- Gürültü, toz, atık ve görüntü kirliliğini önleyici tedbirler alınmalıdır.
- Şantiye atıkları çevre mevzuatına uygun şekilde bertaraf edilmelidir.
- Kamuya açık alanlarda yapılan işlerde **trafik güvenliği planı** oluşturulmalı, yönlendirme yapılmalıdır.

5. Yüklenici Firmalardan Talep Edilecek Belgeler

Yüklenici firmalar, işe başlamadan önce aşağıdaki belgeleri idareye sunmakla yükümlüdür:

- İş Sağlığı ve Güvenliği Planı
- Risk Değerlendirme Raporu
- KKD Teslim Formları
- İSG Eğitim Katılım Belgeleri
- Periyodik Kontrol Raporları
- Sağlık Muayene Belgeleri
- Acil Durum Planı ve Tatbikat Raporu
- Yetkili Personel Belgeleri (Şantiye Şefi, İSG Uzmanı, Tekniker vb.)

6. Denetim ve Yaptırımlar

Üniversite tarafından yapılan denetimlerde, iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyulmadığı tespit edilirse;

- İşin durdurulması,
- İdari yaptırım uygulanması,
- Sözleşmenin feshi

gibi yasal işlemler uygulanabilir. Üniversite, iş sahasında güvenli çalışma koşullarının sağlanması için gerekli denetimleri düzenli olarak yapar.

7. Sonuç

Yapı işlerinde iş sağlığı ve güvenliği önlemleri, yalnızca bir yasal zorunluluk değil; insan hayatına duyulan saygının ve kurumsal sorumluluğun bir gereğidir. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, yüklenici firmalardan bu bilinçle hareket etmelerini ve tüm çalışmalarında güvenliği ön planda tutmalarını beklemektedir.

Kaynaklar:

- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İSG Rehberleri

Yayın

Tarihi:

17.10.2025

Hazırlayan

Birim:

Osmaniye

Korkut

Ata

Üniversitesi

Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı